

ה פ ו ר ו ם ה פ ל י ל י

ת"א, יג' אדר א' התשע"ו
22 פברואר 2016
00216616

לכבוד
ח"כ ניסן סלומינסקי,
יו"ר ועדת החוקה חוק ומשפט
הכנסת
ירושלים
מכובדי,

הנדון: עמדת הפורום הפלילי בנוגע ליישומו של חוק הגנת הציבור מפני עברייני מין

1. הפורום הפלילי סבור כי אף שהתכלית העומדת בבסיס החוק והנוגעת להיבטים שיקומיים של עברייני המין הינה מבורכת, הרי שיישומו של חוק זה דה פקטו בשטח, אינו מספק.
2. כך למשל, על אף תיקון החוק, בתי הסוהר היחידים שהקימו בתוכם אגף לעברייני מין הינם בית הסוהר מעשיהו, חרמון ורימונים.
3. אף בבתי סוהר אלה, בהם הוקמו אגפים לעברייני מין, ישנם דיווחים מהשטח, הן מקרב עוה"ד המתמחים בפלילים והן מטעם קרימינולוגים וקציני המבחן, כי לא מתקיימות מספיק תכניות לשיקום אסירים שהורשעו בעבירות מין.
4. המכשול המרכזי בהיבט זה מתבטא בהתניית השילוב בתוכנית שיקום, הן בתוך כותלי הכלא והן במסגרות שיקומיות במסגרת הקהילה, בכך שעברייני המין יודה במעשיו וייטול אחריות עליהם.
5. התניית השילוב בטיפול שיקומי בהודיה ונטילת אחריות מנוגד למשל למצב הקיים במדינות שונות בעולם כיום, כגון: קנדה ומרבית המדינות בארה"ב – שם שיקום עברייני המין הינו בגדר אינטרס של המדינה ומתבצע ביוזמתה ובעידודה. במדינות אלה, נטילת האחריות אינה תנאי מקדים להיכללות במסגרות טיפוליות לשיקום עברייני מין. נקודת המוצא של מדינות אלה היא כי הכללתם של עברייני המין במסגרות טיפוליות הינה בגדר אחריות של החברה כולה, וכי קיים אינטרס חברתי כולל בשיקומם של עברייני המין.

לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

6. על אף חקיקתו של התיקון הראוי והחשוב הנדון, עוה"ד המתמחים בפלילים מדווחים כי המערכת מקשה על לקוחותיהם עברייני המין להיכלל בטיפול שיקומי, והדבר מקבל ביטוי הן בתסקירי קציני הפיקוח המוגשים לבית המשפט, הן בגישה כלפיהם מצד הגורמים הטיפוליים, כאסירים מורשעים, בתוך מסגרת בתי המאסר והן בחוות הדעת המוגשות לבית המשפט מטעם מאבחני עברייני מין ומטפלים.

7. למעשה, אין משמעות רבה להקמת אנפי עברייני המין בהיבט השיקומי; הקמת אנפים אלה הינם משמעותיים רק בהיבט של שמירה והגנה על אותם אסירים מפני אסירים אחרים שאינם מורשעים בעבירות מין.

8. מחקרים שונים (מטעם סקסולוגים, קרימינולוגים ומאבחני עברייני מין שונים) הראו כי טיפול בעברייני מין הינו אפקטיבי ויעיל אף מקום שאין נטילת אחריות מצידם בנוגע לביצוע העבירות עצמן. ר' למשל מחקרם של R. Karl Hanson, Kelly E. Morton-Bourgon מ – Public Safety Canada אשר מצאו כי שיעור החזרתיות של עברייני מין בלתי מטופלים מגיע ל – 17% ואולם של עברייני מין מטופלים הינו – 10%.

9. זאת ועוד: ההבנה כי ענישה לבדה אינה מביאה לירידה משמעותית ברצידיביות מצד עברייני מין וכי יש צורך בשילובם במסגרת טיפולים משקמים, אינה מקבלת ביטוי מספק מאז חקיקת התיקון הנ"ל.

10. בהקשר זה יפים גם דבריו של מר אריאל אבקסיס, ראש תחום עבריינות מין ברשות לשיקום האסיר – המצביע גם כן על מחקרים המראים כי עברייני מין שלא עברו טיפול ייעודי הינם בעלי נטייה גדולה יותר לחזור לבצע עבירות דומות, מאשר אותם עברייני מין שעברו טיפול ייעודי. דברים אלה מבוססים על מחקרים שונים שנעשו בעולם.

11. ודוק: על אף שקיימת מודעות כלל מערכתית לחשיבות שילובם של עברייני מין במסגרת שיקום מונעת בקהילה אף לאחר סיומו של טיפול במסגרת הכלא, לאור החשיבות של הרצף הטיפולי למניעת רצידיביות של אותם עברייני מין, נראה כי עדיין שילובם של אסירים בטיפול בתוך כותלי הכלא לוקה בחסר.

לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

12. לאור האמור לעיל, התחושה הינה כי החוק אינו מיושם ביעילות ובאפקטיביות מקסימאליים, בהיבט השיקומי, הן בתוך כותלי הכלא והן בנוגע לשיקום המונע בקהילה, אליו התייחס התיקון הנדון לחוק.

13. היבט נוסף, בהקשר זה של יישום החוק להגנת הציבור מפני עברייני מין, מקבל ביטוי בצורך לנקוט במשנה זהירות בנוגע לסמכויות קציני הפיקוח, על פי החוק. יש לזכור שאמנם בתי המשפט הם אלה אשר קובעים את תנאי הפיקוח, ואולם החלטותיהם נסמכות, במידה רבה, על המלצותיהם של קציני הפיקוח. **דיווחים מהשטח מעלים שקציני הפיקוח נוהגים לבקש לא פעם, בקשות רחבות, כוללניות ובלתי מידתיות, הכוללות בקשות להטלת איסורים גורפים והגבלות קיצוניות על עברייני המין, ובתי המשפט נעתרים לבקשותיהם.**

אף במקום שבו קיימת מסוכנות מצד עבריין המין ואין מחלוקת כי יש מקום להטיל עליו תנאים מגבילים על פי החוק, יש לחדד את ההנחיות לקציני הפיקוח שעליהם להקפיד לאזן בין הצרכים השונים באופן מידתי כך שהפגיעה בזכויותיו של המפוקח – שכזכור, הוא אדם חופשי שסיים לרצות את עונש מאסרו - תהא מידתית. לדוגמא, אנו סבורים שקביעת איסור גורף לשימוש בטלפון חכם או לגלישה באינטרנט, אינה תמיד מידתית בהתחשב בעידן המודרני שבו אנו חיים. כמו כן נשמעות תלונות חוזרות מצד סנגורים בנוגע לאורך התקופה, וטיב המגבלות המוטלות על עברייני מין אלה.

14. זאת ועוד: פעמים רבות, בשל הקושי לשלב את אותם עברייני המין בטיפול, בשל העדר נטילת אחריות מצידם, מוטלים עליהם איסורים נרחבים למשך תקופה ארוכה של שנים.

15. הלשכה סבורה כי יש לערוך איזונים ראויים, ולהקפיד על נוסחת איזון שבד' אמותיה תיבחן השאלה האם התנאי קשור בטבורו לנסיבות ביצוע העבירה ולסכנה אשר את פניה הוא בא לקדם, והאם יש בגלישה באינטרנט למשל, כדי ליצור סיכון משמעותי, אותו בא הצו המגביל לקדם מלכתחילה.

כך למשל, מקום שעבירות המין החלו למשל בגלישה לאתרים של קטינים, ניהול שיחות עימם, ושליחת קישורים של אתרים פורנוגרפיים – הרי שיש הגיון בהגבלת גישתו של אותו עבריין מין לאתרים פורנוגרפיים בכלל. מנגד, אין הצדקה במקרים כאלה להגביל מאותו עבריין מין החזקה של כל חומר פורנוגרפי באשר הוא, ואין הצדקה למנוע ממנו מלצפות למשל, בסרטים בערוצים פתוחים בעלי תוכן פורנוגרפי חלקי ומוגבל.

לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

16. דברים אלה יפים ונכונים גם בכל הנוגע לחזרת העבריין לשוק העבודה. במקרים רבים, בתי המשפט, בעקבות בקשות קציני הפיקוח, מגבילים את תנאי עבודתם של עברייני מין. לדוגמא: איסור עבודה בקשר ובקרבת קטינים מקום שההרשעה הייתה בעבירות מין הקשורות לקטינים. לא פעם, הטלת הגבלות מסוג זה הינה מיותרת ורחבה מדי, ומונעת למעשה את שיקומו של העבריין שכן כידוע, לחזרה למעגל התעסוקה יש השפעה ממתנת על הסיכוי לרצידיוויזם.

17. לסיכום, יש ליתן את הדעת לכל האמור לעיל בנוגע ליישומו של החוק, אשר כאמור לעיל, תכליתו הינה ראויה ומבורכת.

ב ב ר כ ה ,

סוזי עוז סיני ארניה, עו"ד
מ"מ יו"ר ועדת חקיקה פלילי
לשכת עורכי הדין בישראל

העתקים:

- עו"ד אפי נוה – ראש לשכת עורכי הדין.
- מר אורי אלפרסי – מנכ"ל לשכת עוה"ד.
- עו"ד אורי קינן – מ"מ ראש הלשכה ויו"ר (משותף) הפורום הפלילי.
- עו"ד ענת סבידור – יו"ר (משותף) הפורום הפלילי.
- עו"ד דנה יפה – ייעוץ וחקיקה, משרד המשפטים.
- עו"ד שלי ואקנין-אדם – ממונה (פלילי), לשכת עוה"ד.
- עו"ד לילך נחמיה – מנהלת יחידת כנסת, לשכת עוה"ד.